

Dayanışma özü itibari ile politik bir etkinliktir. Ancak dayanışmada politik öz her zaman ortaya çıkmaz veya başa geçmez. Örneğin 12 Eylül öncesi de Batı Avrupa'da Türkiye'deki gelişmelere ilişkin dayanışma etkinlikleri örgütlenmişti. Bunun somut örneklerinden biri hemen 12 Eylül öncesi devam eden ekonomik, demokratik hak alma savaşındaki grevci işçilerle ve onların sendikaları ile dayanışma idi. Bu grevlerde özünde tekellere karşı bir savaşım olmakla politik öz taşıyor olsalar da, doğrudan rejime yönelik, onu, o günkü talepleri ile değiştirmeye yönelik bir eylem değildi. Dolayısıyla dayanışmanın politik özü başa geçmiş değildi.

Günümüzde ise durum farklıdır. 12 Eylül ile birlikte ülkede sivil rejim değişmiş yerine işbirlikçi tekellerin desteğinde askeri rejim geçmiş, daha sonraki aşamada da yine işbirlikçi tekellerin desteği ve katılımı ile bu güçlerle işbirliği yapan ordu içindeki üst düzey yönetici güçlerin ortak erki gerçekleşmiştir. Durum böyle olunca 12 Eylül 80 tarihinden itibaren yapılan her türlü dayanışma etkinlikleri doğrudan rejime yönelik etkinlikler olmuştur. Çünkü dayanışma etkinliklerinde her somutlanan talep rejimin çökertilmesine onun iç ve dış desteklerinin zayıflatılmasına yönelik olmuştur. Çünkü bu dönemde yitirilen ekonomik, demokratik haklar olmuş, bunun yanında insani haklarımızdan da ödünler koparılmak istenmiştir. Bunların geri alınması ise mevcut rejimin değiştirilmesi ile iç içe geçmiştir. Bu süreç doğal olarak dayanışmanın politik özünü taleplerimiz ile öne çıkarmıştır.

DAYANIŞMA SOYUT DEĞİL SOMUTTUR

Dayanışmada taraf vardır, taraflar vardır. Günümüzde ^{bu} durum rejimi (erki) elinde bulunduran güçlerle bu rejim karşısında tavır alan mevcut erkin değişmesini isteyen güçlerdir.

Bu durum dayanışma hareketinin iki temele oturmasını gerekli kılıyor. Birincisi: Mevcut rejimin içeride ve dışarda olanaklar içerisinde her türlü desteğini kesmeye yönelik, onun desteklerini zayıflatmaktır. Onun yalnızlaştırılmasına yönelik çalışma yürütmektir. Punu yaparken de onun uygulamalarını, onun insan hak ve özgürlükleri üzerindeki baskılarını sergilemek, bu uygulamaları demokrasi ve insan hakları değerleri ile çelişkilerini ortaya çıkarmaktır.

İkincisi: Bu rejim karşısında tavır alan, savaşım yürüten tüm demokrasi güçleri ile, yine olanaklar içerisinde, onlarla maddi ve moral dayanışma içinde olmaktır. Bunu yaparken de bu insanların rejime karşı savaşım-
ları örnekleri ile öne çıkarılmalıdır. Batı Avrupalının kafasında bu rejimi elinde bulunduran güçlerin kalıcı (stabl) olmadığı imajı yaratılmalıdır.

DAYANIŞMA, İKİ YÖNLÜ ÖRGÜTLENMEYİ İÇERİR

Dayanışma öncelikle, Batı Avrupa'da bulunduğumuz ülkelerin demokrasi güçlerini Türkiye konusunda harekete geçirmekle olanaklıdır. Çünkü bulunulan ülkelerin kamuoyunu oluşturma hem onlarla olanaklı, hem de onların desteği gereklidir. Bu aynı zamanda bu güçlerle ilişkileri geliştirir. Bu ilişkilerin gelişmesi sadece bugünün bir gereksinimi olarak ele alınmamalı, uzun erimli düşünülmelidir. Ülkemizin demokrasi kavgasının çeşitli aşamalarında bu ilişkilere gereksinimi olacağı bilinmelidir. Burada baştan beri dayanışma hareketinin etkinliğinin yükseltilmesinde, geliştirilmesinde önemli katkıları olmuş, ülkemiz demokrasi güçlerinin değişik alanlardaki temsilcileri ile güçmen işçi örgütlerindeki arkadaşlarımızın ve tek tek ilerici, demokrat, devrimci arkadaşlarımızın çalışmaları dayanışma hareketini çeşitli etkinlikleri ve ilişkileri ile bugüne getirmiştir. Şimdi bu çalışmalar ve ilişkiler bulunulan ülkelerin demokrasi güçleri ile daha sistemli bir kalıcılığa yönlendirilmelidir. Burada zorlama bir örgütlenme modeli yerine, her ülkenin özgünlükleri içerisinde var olan potansiyeller yaratıcılıkla değerlendirilmelidir.

Bunlar dayanışma hareketinde bulunduğumuz ülkelerin demokrasi güçleri ile olan yanıdır.

Dayanışma hareketinin bir diğer yanı da Batı Avrupa'da yaşayan iki milyon dolayındaki Türkiye'li göçmenler içinde yürütülen çalışmalar içerisinde, dayanışmanın önemini kavratmak, bugünkü koşullarda bunun ne anlama geldiğini anlatmak, bunlar arasında dayanışma bilincini geliştirmek olmalıdır.

Ancak şu bilinmelidir ki, dayanışma hareketine çeşitli biçimlerde katılanların hepsi aynı düzeyde bugünkü rejime karşı olmayabilirler. Ama dayanışma etkinlikleri içerisinde somut bir olayda katkısı ve becerisi oranında dayanışma hareketine, somut bir destek te verebilirler. Kimileri bu katkının ve desteğin duyulmasını da istemeyebilir.

Bu olguların hepsini de dikkate alarak Türkiye'liler arasında dayanışma bilincini geliştirmek, insan ilişkilerinin içten dostluk ilişkilerine dönüştürülmesini hedeflemek, bu ilişkiler içerisinde insanları bugünkü rejime karşı demokrasi saflarına katmaya çalışmak ve demokrasi kavgasında kararlı savaşçılar durumuna getirmek, bugünkü durumda dayanışma etkinliklerinin örgütlenmesine katılanların da görevleri arasındadır.

Yine bu ilişkiler içerisinde dikkate alınması gereken husus, bir çok Türkiye'li göçmen işçi emekçi ve kimi aydın sanatçı entellektüeller arasında, bugünkü rejimden rahatsız olsa dahi yurt dışında dayanışma perspektifli etkinliklere katılmaktan hatta desteklemekten geri durduğunu görüyoruz. Bu çevrelerle kurulan ilişkilerde herkes bunun nedenini

kendine göre açıklıyor. Ancak şurası bir gerçek ki, kim olaya nasıl yaklaşırsa yaklaşsın bu konuda hem eskiden beri varolan gelen, hem de bugünkü rejimin de yürüttüğü karşı kampanyanın çeşitli etkilerini ve bunun çeşitli biçimlerde yansımalarını görmek mümkündür. Bilinç düzeyi daha geri çevrelerde bu olay ülkesine karşı bir "onur kırıcı" sorunmuş gibi de ele alınıyor olmasında da karşı propagandanın etkisi vardır. Bu çalışmalar "vatana ihanet"le de özdeşleştirilenler vardır. Bu çevrelerde sık sık seslendirilmemiz gereken yan, rejimin bugünkü uygulamalarına karşı "nasıl bir demokrasi", "nasıl bir insan hak ve özgürlükleri", "nasıl bir uluslararası politika" için savaştığımızı anlatmak, bu bağlamda memleket severliğin de, vatan hainliğinin de bu görüşler arasındaki tercihe göre belirlenmesi gerektiğini insanlara kavratmak ta görevlerimiz arasındadır. Ayrıca ülkemizin uluslararası planda bu kadar prestij yitirmesinin sorumlusu "bizler" değil ülkeyi 12 Eylül sonrası ^{bu} hale getirenlerin sorumlu olduğunu çeşitli örnekleri ile anlatmaktayız. Dayanışma çalışmalarına katılmak ülkeye yönelik bir "ihanet" değil, "gasp edilen demokrasiyi, demokratik hak ve özgürlükleri kazanmaya yönelik bir görevdir". Bu görevi yerine getirmek te her demokratın görevi olmalıdır.

Bu çevrelerde dayanışma çalışmaları yürütürken içinde bulunduğumuz topluma uygun biçimde bu görüşlerimizi de seslendirmeliyiz.

DAYANIŞMA HERKESİN İŞİDİR

Dayanışma alanında kimi gözlemler de vardır ki; "dayanışma işi ile uğraşan kadrolar vardır, öyleyse dayanışma işi onların işidir", anlayışının dışına çıkamamış, çıkarılamamış yakın çevremizden insanlar da gözlenmiştir. Oysa dayanışma ruhu, görev bilinci bugünkü koşullarda yaşamımızın her alanında hissedilmesi gereken bir olgudur. Böyle olunca dayanışma işi dar kavranıp "belli kadroların işidir" düzeyine indirgenmemelidir. Dayanışma işi asgariden demokratım diyen herkesin işi olmalıdır. Hele sıradan demokratlığın ötesinde kavgada saf tutmuşlar için ise bu durum daha da farklıdır.

DAYANIŞMA HAREKETİNDE BUGÜNKÜ DURUM

12 Eylül ile birlikte dayanışma etkinlikleri Avrupa'nın değişik ülkelerinde yükseltildi. Süreç içerisinde bu çalışmalar yeni katılımlar, yeni yapılanmalar ve esnek yapıları merkezi perspektifli yönlendirmeler ile bugüne geldi. Bizlerin dışında da bir çok politik etkinlikler ve kişilikler bu çalışmalara kendi perspektifleri doğrultusunda katıldılar. Biz önce çalışmalarımızı, değişik politik etkinliklerden kişilikler ile, tek tek kimi kişiliklerin bir araya geleceği merkezi bir yapılanma içerisinde uluslararası kamuoyunu oluşturmaya yönelik bir örgütlülük düzeyinde yürütülmesi için girişimlerde bulduk. Ortak bir merkezi yapılanmanın yanında ülkeler bazında da buna uygun yapılanmalar olabileceğini

ve özellikle Batı Avrupalının karşısında Türkiye'deki rejime karşı güçlü bir muhalefet görünümü ile çıkılmasını hedefledik. Ancak bu yaklaşımımız politik hareketlerin birbirlerine, genelde yaklaşımlar ile paralel yürüdü. Bu alandaki dağınıklık böyle merkezi bir örgütsel yapıya dönüşmedi. Yine buna paralel olarak "Sol-Birlik'i" benimseyen kadrolar ülkeler bazında ve kimi değişik meslek alanlarında ortak dayanışma etkinlikleri gerç ekleştirdiler. Belli dönemlerde Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu gibi kurumlarda ve uluslararası platformlarda ortak delegasyonlarla ortak etkinlikler gerçekleştirdiler.

Bizler çalışmalarımızı öncelikle ortak merkezi yapılanmanın gerçekleşmesine bağımlı kılmadan, bir taraftan onun gerçekleşmesini hedeflerken, diğer taraftan da kendi organizasyonlarımızı kendi ilişkilerimiz içerisinde bu çalışmalarımızı yürüttük. Aydınlar girişiminde olduğu gibi Türkiye'deki gelişmelere paralel olarak dayanışmanın daha etkin olabilmesi için o konumlara uygun organizasyonların oluşmasına katkıda bulduk, onun etkinliklerinin gelişmesi için çalıştık, destekledik.

Bugün Batı Avrupa'da dayanışma etkinlikleri genellikle böyle bir çalışma anlayışı, böyle bir yapılanma içerisinde yürütülüyor. Tabii burada her ülkenin kendine özgü yapılanmaları var. Bunların tek tek ayrıntısına burada girilmedi, sadece yaklaşımlar üzerinde duruldu.

BATI AVRUPA'NIN TÜRKİYE'YE BAKIŞI, İLİŞKİLERİ.

Dayanışma çalışmalarında bulunduğumuz Batı Avrupa'nın Türkiye'ye bakışı önemli oluyor. Burada devletler düzeyindeki yaklaşımları s öylerken, bunlar değişmez olgular olarak ele alınmamalı, bu politikaları belirleyen siyasi kadroların kamuoyu odaklarına kulaklarını tıkayamayacakları bilinmelidir.

Bilindiği gibi 12 Eylül ile birlikte Batı Avrupa'da hükümetler düzeyinde de Türkiye'deki darbeyi kınayanlar ve endişelerini dile getirenler oldu. Bu kınama ve endişeleri dile getirme siyasi iktidarların politik tercihlerine göre yansıdı. Bunun yanında yine İskandinav ülkelerinin sağ hükümetleri ile Orta Avrupa ve Akdeniz ülkelerindeki sağ hükümetlerin değerlendirmeleri, yaklaşımları farklı oldu. Sosyalistlerin iktidarda olduğu yerler ile, Sosyalist Enternasyonal'e bağlı partilerin değerlendirmeleri ve yaklaşımları da diğer sağ iktidarlardan ve partilerden ayrı farklılıklar taşıdı. Süreç içerisinde bu yaklaşımlarda değişimler de gözlemlendi. Bu süreçte siyasi iktidarların yer değiştirmesi, iktidara gelen partinin uluslararası kimi tercihleri ve değerleri de Türkiye'ye bakış açısında etken oldu.

Türkiye'nin Batı'nın çeşitli ittifakları içinde olduğunu ve bu ittifakların çoğunun patronunun ABD olduğunu anımsarsak Batı Avrupa Devletlerinin Türkiye'deki olup bitenleri bir yere kadar seslendirmenin ötesine

geçmeyeceği bilinmelidir.İşte dayanışmada,Batı Avrupa devletlerinin gidebileceği bu sınırın limiti nereye kadardır?Bunu kestirmek,buna göre dayanışmada üslup tutturmak,sözlü ve yazılı argümanlarda buna göre dil kullanmak önemli oluyor.

12 Eylül ertesinde Amerika'da ABD yönetiminin görüşlerini yansıtan bir günlük gazetede Türkiye'deki darbeye ilişkin değerlendirmelerin yer aldığı makalede,"...İran ve Afganistan'daki gelişmelerden sonra o bölgede ABD'nin çıkarları Türkiye'deki demokrasi ve insan haklarının önüne geçmiştir" deniyor.

ABD yetkilileri bu görüşlerini sık sık Batı Avrupa devletleri üzerinde de seslendirdiler.Darbeden 4 yıl sonra da yine ABD yetkililerinden Dışişleri Bakan yardımcısı Elliott ABRAHAM,Türkiye'ye yaptığı ziyaretten dönerken Avrupa'da yaptığı açıklamalarından birinde Avrupalılara seslenirken "Türkiye'de insan haklarının İsveç'tekine benzemesini isteyemezsiniz.Önce Türkiye'nin etrafındaki komşularına bakın!",diyor.Avrupa Konseyi çalışmaları içerisinde önemli gruplardan birinin başkanı bize "NATO" Atlantik Asamblesinin Konsey üzerindeki baskısından yakınıyor.

Altı yıldır Avrupa'nın değişik ülkelerinde eksikliklerimize rağmen dayanışma perspektifli önemli işler yapıldı.Ama bilinmeli ki karşımızda sadece 12 Eylül'ü yapanlar değil,onu yaptıran,onu destekleyen emperyalizmin baş patronu AFD ve onun etkilediği çevreler var.

Gözlemlerimiz arasında Batı Avrupa devletlerinin ve onların çeşitli kurumlarının son dönemlerde Türkiye'ye ilişkin bakış açılarında değişikliğe neden olan olgulardan biri de,Türkiye'de uygulana gelen bugünkü ekonomik politika ve buna bağlı olarak uluslararası finans kuruluşlarına ve yabancı sermayeye tanınan yeni olanaklardır.Bu yeni olanaklardan pay kapmak isteyen kimi uluslarüstü tekeller devletler üzerindeki etkileri ile Türkiye ile ilişkilerde "sürtüşme" değil,bu çıkarlar çerçevesinde "iyi" ilişkiler istediler.

Bu da Batı Avrupa devletlerinin kendileri için kabul ettikleri "demokrasi ve insan hakları" gibi yazılı metinlerdeki ortak değerlerinde Türkiye için aynı ölçüleri aramaz oldular.Burada şu açık görüldü ki Türkiye ile ekonomik ilişkileri daha alt düzeyde olan ülkeler ile,ekonomik ve askersel ilişkileri daha üst düzeylerde olan ülkeler arasında da "ortak değerlerimiz" dedikleri konularda Türkiye ölçeğinde farklı ağırlıklar ortaya çıktı.

Bu olguların yanında,Türkiye'deki kimi gelişmeler de hem devletler düzeyinde hükümetleri,hem de çeşitli kurum ve kuruluşları,kişilikleri çok farklı düzeylerde de olsa etkiledi.Daha çok bu etkilenmeler bugünkü Türkiye gerçeğinin yüzeysel dış görünüşünü öne çıkarıp,altı yıldır rejimdeki şekillenmenin demokrasi olup olmadığı,bunun "ortak değerlerimiz" dedikleri normlarla bağdaşıp bağdaşmadığı,bir tarafa itilerek,

kimi davalardaki tutukluların serbest bırakılması, sıkı yönetimin birçok ilde sona erdirilmiş olması, seçimlerin yapıyor olması, kimi yasaklı politikacıların yasaklara rağmen konuşabiliyor olması, içte olduğu gibi dışta da bu çevreleri etkiliyor. Bunlar 12 Eylül'ün ilk günleri ile bu günü karşılaştırıp sonuca gitmek istiyorlar.

Bu olayların sonucunda eğer bizler batılı sıradan demokrat insana da, politik insana da Türkiye'deki bu görüntünün üzerindeki perdeyi aralayıp gizlenen gerçeği gösteremezsek, Batı Avrupa demokrasi çevrelerinde de "işte Türkiye 12 Eylül öncesinde olduğu gibi kısıtlı bir demokrasiye dönüşüyor" yargısına varacağı kışındır. Kamuoyunu oluşturmada hükümetler üzerinde baskı unsuru olan kurum ve kuruluşlarla ilişkileri geliştirmedi, bu ilişkilerin somut işe dönüşmesinde ise görev bize düşüyor.

NASIL BİR DAYANIŞMA ÇALIŞMASI YÜRÜTÜLMELİDİR?

- 1-Ülkelerdeki dayanışma girişimlerimizi örgütsel olarak, bulunduğumuz ülkelerin demokrasi güçlerinin değişik alanlardaki temsilcileri ile içiçe örmeliyiz. Buraya önemli kişilikler, popüler isimler, etkin örgüt temsilcileri, çeşitli politik kişiliklerin çekilmesi hedeflenmelidir. Kimi ülkelerde bu perspektifle oluşturulmuş yapılanmalar var. Ancak bunlar yeni yeni önemli etkin isimlerle takviye edilmeli, daha etkin hale getirilmelidir.
- 2-Bu çerçevede yapılanma oluşmamış ülkelerde bu perspektifli yapılanmaya yönelinmelidir. Burada ülkelerin üzgün koşulları ve ilişkiler elbetteki dikkate alınmalıdır.
- 3-Batı Avrupa kamuoyunu Türkiye konusunda düzenli, sistemli bilgilendirecek yayın işi çözümlenmelidir.
Yayın faaliyetinde kısa bilgilendirme, bülten yanında Türkiye'deki kimi konulara ilişkin, gelişmelere ilişkin inceleme, araştırma, derleme yazılar içeren rapor, broşür vb. yayın faaliyetleri de yapılmalıdır.
- 4-Avrupa devletlerinin ortak kuruluşlarından politik ve ekonomik etkinlikleri olan Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu üzerinde daha etkin, bilinçli, hedefli ve sistemli çalışma yürütülmelidir.
- 5-Uluslararası çeşitli kuruluşlarla ilişkiler, olanaklı olanlar için, daha sistemli hale getirilmeli, gerçekleştirilebiliyorsa bu kuruluşlarla ülkemizden bu kuruluşlara üye olan çeşitli örgütlerle aralarında yıllık eylem programları yapılmalıdır. Bu kuruluşların uluslararası kimi devletler düzeyindeki toplantılarında, hükümetler dışı temsili konumları, sorunlarımızı bu platformlara taşımada iyi değerlendirilmelidir.
- 6-Demokrasi ve insan hakları temelinde Avrupa kamuoyunda etkin olabilecek kimi konular kampanyalar biçiminde ele alınmalı ve kampanyalar örgütlenmelidir.

7-Dayanişma çalışmalarının yurütümü için ülkelerdeki kadro düzenlemeler yapılmamış yerlerde kadro düzenlemeleri bir an önce yapılmalı. Bunlara gerekli olan maddi kaynaklar da yaratılarak kendi aralarındaki koordinasyon da sağlanmalıdır.

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TRİH ARAŞTIRMA VAKFI